

A man and a woman are standing together in a bright, modern interior, looking at a document held by the man. The woman is wearing a blue and white striped dress, and the man is wearing a maroon sweater. The background shows large windows with greenery outside.

Forskningsetikk

For studenter og ansatte på NLA Høgskolen

NLA
Høgskolen

«Min sønn, Ta vare på klokskap og omtanke, slipp dem ikke av syne!» Ordsp.3.21

- **Forskning** er å produsere ny kunnskap (viten). Vitenskapsproduksjon bør være for felles gode formål eller løse sentrale utfordringer.
- **Forskning** har derfor stor betydning for samfunnet, for enkeltmennesker, og for fremtiden. Forskning er også en maktfaktor på alle disse nivåene. Av begge grunner er det viktig at forskning foregår på etisk forsvarlig måte.
- **Forskningsetiske** retningslinjer er konkretisering av vitenskapens anerkjente normer og verdier. Verdiene har sin begrunnelse i kristen, allmenn og vitenskapelig etikk. Sentralt blant disse er ærlighet og redelighet, respekt for menneskeverdet, klokhet og omtanke, rettferdighet og integritet.
- **Forskningsetikk** gjelder ikke bare forskning, men all forskningsbasert virksomhet. Dette inkluderer undervisning, studentarbeid, forskningsformidling, ekspertvirksomhet og institusjonsforvaltning.

Kilder: NESH 2021, Generelle forskningsetiske retningslinjer 2014.

God forskningsetisk praksis gir bedre forskningskvalitet, og vice versa.

Forskningsetiske normer er beskrevet i retningslinjene fra NESH 2021, som regulerer forskningsaktiviteten på ulike områder og i ulike relasjoner (NESH 2021):

- normer for god vitenskapelig praksis, knyttet til forskningens søken etter sikker, dekkende og relevant kunnskap (akademisk frihet, sannhetssøkende, sannferdig, åpenhet, etterprøvbart osv.)
- normer som regulerer forskersamfunnet (redelig, etterrettelig, habil, rettferdig, kritisk osv.)
- forskningens forpliktelse og ansvar overfor dem som deltar i forskningen (respekt, vern om den enkeltes verdighet, taushetsplikt, fritt og informert samtykke osv.)
- normer for forskningens relasjon til resten av samfunnet (uavhengighet, ansvarlig, ytrings og publiseringsfrihet, samfunnsansvar osv.)

God vitenskap er

- Sannhetssøkende og sannferdig
- Respektfull og verner om menneskeverdet
- Rettferdig, ansvarlig og forsvarlig
- Basert på moralsk og faglig integritet

Tankekart:

- Godt metodedesign
- Bevisst egne holdninger, og åpen om hvordan de kan påvirke resultatet
- God henvisningsskikk
- Kildekritikk og etterrettelighet
- Ingen medforfatter utelatt, og ingen «æresforfatter» eller «gratispassasjer».
- Etisk og faglig, profesjonell integritet som motstår press fra interessenter og oppdragsgivere.
- Gode formål og gode virkninger for samfunnet, for deltakere og for utsatte grupper

Personopplysninger

- Aidentifisering
- Frivillig informert samtykke
- Meldeplikt
- Sikker lagring
- Taushetsplikt
- Varsomhet overfor sensitive tema og sårbare grupper

Sentrale kilder og ressurser om forskningsetikk

Forskningsetikkloven 2017: se lovdata

Personvern og forskning:

- Ny lovgivning om personopplysninger – hva betyr det for forskning?
<https://www.forskningsetikk.no/ressurser/gdpr/>
- Sikt/NSD Personverntjenester med informasjon og meldeskjema:
<https://nsd.no/personvernombud/>
- NLAs Internkontroll for personopplysninger (med retningslinjer for studentprosjekt og forskerprosjekt. jf. personopplysningsloven)

De nasjonale forskningsetiske komiteene (utvalg):

- NESH 2021
- Veileder for internettforskning (NESH) 2019
- Barn i forskning – etiske dimensjoner (FEK) 2013
- Diskutabel forskningspraksis: holdninger og handlinger 2019. Forskningsrapport 2019

Internasjonalt

- Montreal Statement on Research Integrity in Cross-Boundary Research Collaborations 2013 (forskningsetikk.no)
- Vancouveranbefalingene om forfatterskap mm (forskningsetikk.no)
- COPE: Committee on Publication Ethics

Hvem ellers kan jeg spørre?

- En erfaren kollega
- Forskningskoordinator på din avdeling
- NLAs personvernombud og kontaktperson til Sikt/NSD, Inger-Johanne Gamlem Njau
- NLAs forskningsetiske utvalg v/ leder Lars Gaute Jøssang
- Sikt og de nasjonale forskningsetiske komiteer